

Viktorijas stacija, Londona

BIJA PATS RĪTA sastrēgumstundas vidus. Visu veidu un formu steidzīgi ļaudis traucās turp un šurp. Visi bija aizņēmti paši ar sevi. Neviens nepievērsa uzmanību pavecākam vīram ar bārdu un apaļām acenēm. Viņš skrēja cauri zālei, turot cieši piespiestu brūnu paku, un nemitīgi atskatījās, it kā viņu kāds vajātu.

Vīrs paklupa pret kāda garāmgājēja koferi uz ritenīšiem. Bija nepieciešami daži soļi, lai atgūtu līdzsvaru, un viņš devās tālāk – lejup pa slidošajām kāpnēm, kas ved uz metro.

Uz perona ļaudis stāvēja, saspiesti kā siļķes mucā. Vīrs izlauzās cauri cilvēku pūlim un apstājās perona galā. No tuneļa uzvējoja vēsa dvesma. Tuvojās vilciens.

Neviens no braucējiem neievēroja vīru nolecam uz slieidēm. Vilciens kauca, un vilkme no tuneļa pieņēmas spēkā. Vecais vīrs vēl pēdējo reizi pameta skatienu uz peronu, tad pagriezās un nozuda tumšajā tunelī.

1. NODAĻA

Pēc astoņiem gadiem. Slepenā adresē kaut kur Norvēģijā

VILJAMS BIJA TĀ IEGRIMIS savā nodarbē, ka nedzirdēja māti saucam. Viņš sēdēja, nolīcis pār milzīgu rakstāmgaldu, un, lūpas sakniebis, skrūvēja pēdējo skrūvēti metāla cilindrā, kas pēc izmēra līdzinājās tukšam tualetes papīra rullītim. Cilindrs bija sadalīts vairākās daļās, kurās iegravētas dažādas zīmes un uzraksti.

Viljams apmierināts nopētīja cilindru, turot to pret gaismu. Tad paņēma avīzes izgriezumu ar cilindra attēlu, kas līdzinājās tam, kuru viņš turēja rokā. “Neiespējamība – pasaulē grūtākais kods – ir ceļā uz Norvēģiju. Vai tu spēsi to atrisināt?” tur bija rakstīts.

– PUSDIENAS! – lejā, virtuvē, sauca mamma.

Viljams nereaģēja. Viņam par labu gan jāsaka, ka šajā mājā skaņas necik tālu netika. Lielās villas sienas nosedza pārblīvēti grāmatu plaukti. Grāmatas viņi bija mantojuši no vectēva kopā ar stingrām instrukcijām nekad no tām nešķirties. Tās bija nogādātas šurp no Anglijas septiņos lielos konteineros. Viljams bija izlasījis tās visas. Vismaz divreiz.

Bija pagājuši astoņi gadi, kopš viņiem bija jābēg no Anglijas. Astoņi gadi, kopš viņi bija ievākušies šajā namā. Un astoņi

gadi kopš vectēva pazušanas. Tagad Viljams un viņa vecāki dzīvoja inkognito slepenā adresē zemē, ko sauc Norvēģija.

– VILJAM ULSEN! PUSDIENAS!

Mamma nepadevās. Tagad Viljams viņu sadzirdēja. Mamma teica *Ulsen. Viljam Ulsen*. Viņš tā arī nespēja pierast pie šī vārda un ilgojās pēc tās dienas, kad varēs visiem atklāt savu īsto vārdu: Viljams Ventons.

Zēns jau sen bija pārstājis taujāt, kas īsti notika toreiz pirms astoņiem gadiem Londonā. Kāpēc viņi bija kļuvuši par Ulseniem un iemācījušies norvēģu valodu. Kāpēc no visām vietām viņi dzīvošanai bija izvēlējušies tieši šo, un kur bija palicis vectēvs. Mamma un tētis bija nolēmuši par to nerunāt. It kā visa šī noslēpumainība būtu labāka par patiesību. Tas mazumiņš, ko viņš par notikušo zināja, – tam ir saistība ar autoavāriju. Ar autoavāriju, kurā tētis tika paralizēts.

Taču bija noticis vēl kaut kas. Kaut kas tik nopietns, ka mazajai ģimenei bija jāpazūd no zemes virsas. Un kāda maza, nenozīmīga zeme, par kuru gandrīz neviens pārējā pasaulē nebija dzirdējis, bija ideāla vieta, kur pazust, – kamēr vien tā bija.

– PUSDIENAAAAS!! – vēlreiz nokliedza mamma.

– Bet man pirms tam tikai jāizdara viena lieta... – Viljams pie sevis nomurmināja.

Nu bija tēta kāрта aurot: – VILJAM... PUSDIENAS GALDĀ!

Viljams uzmanīgi pagrieza metāla cilindru. Juta, kā mazās detaļas viņa rokās salikās nevainojami. Viņš pamatīgi satrūkās, kad istabas durvis piepeši atsprāga vaļā. Durvis aizķēra augstu grāmatu krāvumu, kas iegāzās istabā. Viena no

grāmatām trāpīja cilindram, kas izšļuka zēnam no rokām, *klang* – atsitās pret grīdu un aizripoja. Viljams pieliecās, lai to paceltu, kad istabā savā elektriskajā ratiņkrēslā iebrauca tētis. Viljams ar šausmām vēroja, kā cilindrs ripo pretī ratiņkrēslam. Atskanēja metālisks krakšķis, kad viens no riteņiem pārbrauca tam pāri. Tētis strauji nobremzēja. Sprakšķēja sabojātā elektronika, un no atlūzām zem riteņa pacēlās maziņš dūmu mākonītis. Tētis sapīcis paskatījās uz krēslu un sarauca degunu.

– Vai tas atkal sāk niķoties? Tikko bija uz apkopi, – viņš pie sevis noburkšķēja un uzmeta divu stingru acu skatienu Viljamam, kas ar roku aizsedza avīzes izgriezumu uz rakstāmgalda.

– Pusdienas ir galdā... nāc TŪLĪT! – noteica tētis, apgriezta ratiņkrēslu, saduroties ar vēl vienu grāmatu krāvumu, un iebrauca no istabas.

Viljams nogaidīja, līdz apklust tēta kāpņu pacēlāja dūkšana, un tikai tad piecēlās. Viņš ievilka elpu. Nu gan bija tuvu. Taču tētis laikam neko nebija pamanījis. Viljams jutās diezgan drošs, ka viņam bija izdevies noslēpt avīzes izgriezumu tajā brīdī, kad tētis bija iebrāzies istabā. Zēns piegāja pie cilindra un uzmanīgi to pacēla. Viena puse bija iespiesta. Viljams to mazliet pakratīja.

– Vai tas ir iespējams, – viņš sapīcis teica pats sev un uzmeta skatienu pamatīgai ķēdei durvju iekšpusē. Kā viņš varēja aizmirst ieslēgties? Viņš vienmēr aizslēdza durvis, kad darbojās ar kodiem.

Viljams pagriežās un atkal piegāja pie rakstāmgalda. Ielika avīzes izgriezumu un to, kas bija palicis pāri no cilindra,

vienā no atvilktnēm. Kādu brīdi stāvēja un pētīja pārējās lietas, kas atradās atvilktnē. Mehāniska roka, ko viņš pats bija uzbūvējis. 3D metāla puzzle. Pavisam parasts Rubika kubiks un neliela kurpju kaste ar lodāmuru, mazu skrūvgriezīti un knīpstangām.

Viņš aizvēra atvilktni un aizslēdza to ar atslēgu, kuru paslēpa grīdas spraugā. Vēl pēdējo reizi pārļaida acis istabai, lai būtu drošs, ka viss ir noslēpts.

Kaut kāda iemesla dēļ tētis ienāda kodus. Viņš pastāvīgi skandināja, ka Viljamam vajadzētu nodarboties ar to, ko dara parasti bērni, – spēlēt futbolu, muzicēt orķestrī, jebko. Šķita, ka tēti biedē kodi, biedē tas, ka Viljamu tie varētu interesēt. Un kļuva tikai arvien ļaunāk. Tagad tētis izgriezta no avīzēm pat krustvārdu mīklas un sadedzināja tās kamīnā. Tieši tāpēc Viljams bija sācis slēgt durvis. Lai tētis neatklātu visu to, ko viņš slēpa savā istabā.

Ja vien tētis zinātu, kā Viljams dažreiz jutās. Ka dažreiz viņš ap sevi redzēja vienīgi kodus. Itin viss īstenībā varēja būt kods. Dārzs. Māja. Auto. Viss, ko viņš redzēja televīzijā vai lasīja grāmatā. Kā puzzle. Un viņa smadzenes pārņēma vadību. Tas varēja notikt, skatoties kaut vai uz koku vai tapešu rakstu. Dažreiz šķita, it kā lietas sadalītos tieši viņa acu priekšā tā, ka viņš varēja redzēt katru atsevišķo detaļu un tās vietu. Tā tas bija bijis, cik vien ilgi viņš varēja sevi atcerēties. Un tādēļ zēns bieži nonāca nepatikšanās. Tieši tāpēc Viljams vislabāk jutās pats savā sabiedrībā. Vislabprātāk savā istabā aiz aizslēgtām durvīm, kur varēja visu pilnībā kontrolēt.

Viljams kādu brīdi stāvēja un skatījās uz lielo rakstāmgaldu. Vectēva rakstāmgaldu. Galdam bija tumša un cieta

melnkoka virsma. Tā ir viena no cietākajām koku sugām pasaulē. Katrā stūrī bija izgrieztas dēmoniskas sejas ar savilk-tām grimasēm un izbāztām mēlēm. Bērnībā Viljams baidījās no rakstāmgalda. Taču pamazām, kļūstot vecākam, viņā bija pamodusies ziņkāre. Visu galda virsmu klāja savādas zīmes jeb “vectēva skribelējumi”, kā tos sauca mamma. Viljams fantazēja, ka tās varētu būt slepenas ziņas no vectēva – viņš taču bija viens no pasaulē labākajiem kriptologiem. Tomēr Viljamam vēl nebija izdevies zīmes atšifrēt. Viņš cerēja: kādu dienu tās sapratīs. Sapratīs, ko vectēvs bija rakstījis un kāpēc.

– MĒS ĒDAM! – mamma atkal nokliedza.

– Nāku! – atsaucās Viljams un ar pāris viegliem soļiem bija laukā no istabas.

2. NODAĻA

– VAI TU NEESI IZSALCIS? – mamma jautāja.

– Ne pārāk, – Viljams atbildēja, pastūmis šķīvi malā.

Tētis norija siekalas. – Tu par daudz sēdi uz vietas, – viņš teica. – Kad biju tavā vecumā, nekad nesēdējām mierā. Mēs spēlējām futbolu, rāpāmies kokos un spērām ābolus no kaimiņu dārziem. Paskaties uz sevi. Tu taču esi tievs kā diegs.

Viljams mēģināja viņu ignorēt. Zēns zināja, ka tētim ir taisnība. Viņš *bija* tievs kā diegs. Taču viņš bija stiprāks nekā izskatījās. Tā tas bijis vienmēr. Klasē nebija neviena, kas spētu piepumpēties vairāk reižu. Pat fizikultūras skolotājam nebija viegli turēt līdz, kad Viljams ķērās pie lietas.

Zēns uzmeta skatienu salocītajai avīzei un šķērēm tētim klēpī. Tētis bija pasācis izgriezt no avīzēm ne tikai krustvārdu mīklas. Kolīdz bija parādījušās tās reklāmas par Neiespējamības izstādi, kas gaidāma Zinātnes vēstures muzejā, viņš pielika visas pūles, lai turētu Viljama no tās pa gabalu.

Taču tētis nezināja, ka skola uz Neiespējamības izstādi bija ieplānojusi klases ekskursiju. Mamma bija atļāvusi Viljamam piedalīties, ja vien viņš apsolut neko neteikt tētim. Un arī neko neaiztikt tajā izstādē. Gluži tā, it kā mamma saprastu, cik daudz šī izstāde viņam nozīmē. It kā viņa pazītu to kņudoņu ķermenī, ko Viljams jūt ikreiz, domājot par kodu,

ko neviens nav spējis uzlauzt. It kā mamma zinātu, ka viņš bija sapņojis par šo izstādi jau kopš tā brīža, kad pirmo reizi izdzirdēja par Neiespējamību.

– Vai drikstu celties no galda? – acis nepaceļot, jautāja Viljams.

– Nē, nedrīksti, – tētis sausi noteica.

Vecāki saskatījās. Iestājās klusums. Bija skaidri redzams, ka viņi vēlējās kaut ko teikt.

Mamma un tētis vēlreiz uzmeta viens otram skatienu. Tētis norija siekalas un nokremšļojās.

– Mēs esam nolēmuši, ka jāatbrīvojas no grāmatām, Viljam.

Viljams pāris reižu samirkšķināja acis, it kā īsti nesaprastu, par ko tētis runā.

– No vectēva vairāk kā astoņus gadus nav nekādu ziņu. Un grāmatas aizņem pārāk daudz vietas. Tētis tik tikko var pārvietoties, neieskrienot ar ratiņkrēslu kādā grāmatu plauktā, – mamma piebilda.

– NĒ! – Viljams iekliedzās un pielēca kājās. Viņš trieca plaukstu pret galdu tā, ka šķīvji un glāzes palēcās. Taču tūlīt pat savaldījās. Viņam nepatika dusmoties, tādēļ viņš sakoda zobus un pie sevis noskaitīja līdz desmit.

– Piedodiet, – viņš teica un atkal apsēdās.

– Mēs zinām, cik daudz tev šīs grāmatas nozīmē, Viljam. Taču palūkojies apkārt. Šeit ir vismaz miljons grāmatu, – mamma teica un paskatījās uz tēti. – Bez tā, ko mēs solijām vectēvam, vēl ir citas lietas, kas ir svarīgas. Mums ir jāspēj šeit dzīvot tik normālu dzīvi, cik vien iespējams.

Viljams klusēja. Vien, skatoties galdā, bezcerīgi papurināja galvu.

– Tu vari atlasīt dažas grāmatas, ko paturēt. No pārējām ir jāatbrīvojas, – skarbi noteica tētis un iedarbināja ratiņkrēslu atpakaļgaitā. Pa ceļam viņš aizķēra grāmatu grēdu, kas draudīgi sašūpojās.

Mamma uzmeta skatienu Viljamam.

– Tētis negribēja dusmoties. Viņam ir ļoti grūti: dzīvot šeit, nespēt strādāt, tētim patiesi pietrūkst viņa darba Londonā. Viņš nejūtas pilnvērtīgs. Un tad vēl tu un skola, – mamma nopūtās.

Viljamam bija apnicis klausīties par skolu. Mācības zēnam padevās labi. Vienīgi klases audzinātājam, skolotājam Humburgeram, mūžīgi viss bija jāpārspilē. Ik pāris dienu viņš zvanīja Viljama vecākiem uz mājām, lai pastāstītu “patiešām drausmīgas lietas”, ko Viljams tajā dienā sastrādājis. Kāds tur brīnums, ka mamma un tētis bija noraizējušies. Viljams gan zināja, kādēļ skolotājs Humburgers viņu tik dedzīgi ienīst. Pirmajā klasē Viljams mācībās bija piedalījies ļoti aizrautīgi. Tik aizrautīgi, ka labojis skolotāju Humburgeru ikreiz, kad tas matemātikas stundās izdarīja vai pateica kaut ko nepareizi. Vai jebkurā citā stundā – kas nu gadījās. Dienu pirms vasaras brīvlaika skolotājs Humburgers bija pasaucis Viljama sānus un pieteicis, lai pēc atgriešanās no brīvlaika viņš pat nedomājot celt roku.

Protams, Viljams nebija spējis palikt malā, un viss gads otrajā klasē bija pagājis kā nebeidzams karš starp viņu un skolotāju Humburgeru. Pamazām, kļūstot vecākam, Viljams bija pārstājis raizēties par Humburgera maldiem un stundās

vairs nerunāja. Taču attiecības viņu starpā nebija neko uzlabojušās.

– Skolotājs Hamburgers zvanija un pastāstīja, kas notika šodien skolā, – uzmanīgi bilda mamma. – Es tētim vēl neesmu neko teikusi.

Protams, skolotājs Hamburgers bija zvanijis un pastāstījis, kas notika šodien skolā. Viņš noteikti bija jau meties pie telefona, kamēr ūdens smidzinātāji vēl laistīja visu ēku. Viljams redzēja to acu priekšā: skolotājs Hamburgers sēž pie telefona skolotāju istabā un kasa savu lielo, spalvaino vēderu, kamēr visi pārējie skolā mēģina no ūdens plūdiem glābt, kas glābjams.

– Tā nebija vienīgi mana vaina. Es mēģināju palīdzēt. Smidzināšanas iekārta bija sabojājusies, – zēns teica.

– Un tu to piedabūji darboties... pār visu skolu, – mamma pabeidza. Un aplāpēja pavisam vieglu smaidiņu. – Es nezinu, ko ar tevi iesākt, Viljam. Dažreiz tu tik ļoti līdzinies vectēvam, – viņa nopūtās.

– Varbūt arī man vajadzētu pazust bez pēdām? – Viljams jautāja.

Mamma piecēlās un sāka nokopt galdu. – Tas nav smieklīgi, – viņa teica, savācot šķīvjus.

Mamma sāniski iespraucās starp diviem augstiem grāmatu plauktiem, lai tiktu pie izlietnes. Viljams piecēlās.

– Skolotājs Hamburgers bija ļoti noraizējies arī par klases ekskursiju uz muzeju, – teica mamma. – Un patiesībā arī es par to raizējos. Mums ir grūti tik ilgi dzīvot slēpjoties. Taču mēs nedrīkstam piesaistīt uzmanību. Tu to zini.

Viljams neatbildēja.

– Paskaties uz mani, Viljam, – viņa stingri sacīja.

Zēns pagriezās un paskatījās uz mammu.

– Apsoli man, ka tu rīt pratīsi uzvesties! – mamma lūdza.

– Mēs nedrīkstam pievērst sev ļaužu uzmanību!

Viljams zināja, ka nebūs viegli turēties pa gabalu no Neiespējamības. Bet viņš arī zināja, ka nedrīkst darīt neko tādu, kas varētu viņus atmaskot.

– Es apsolu, – Viljams teica un sajuta dūrienu vēderā.